

Ishaja vsak ponde-
lek in četrtek po-
poldne.
Stane za celo leto 15
L., za pol leta 8 L.,
za četrt leta 4 L. Za
inozemstvo celo leto
25 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine
se ne moremo
ozirati.
Odgovorni urednik:
Poldo Kemperle

GORIŠKA JIKA

Štev. 45

V Gorici, v četrtek 12. junija 1925

Let. VII.

Tisk. uci.
vila Morelli 16.
Uprava in uredn.
ulica Mameli 5.
(prof. Senole).

NASTOP POSLANCA BESEDNJAKA V RIMSKEM PARLAMENTU.

Velikanski pomen narodnih manjšin za Italijo. - Biti hočemo svobodni. - Volilna nasilstva pred zbornico!

V sredo 4. junija je imel poslanec dr. Besednjak v rimskem parlamentu govor, ki ga priobčujemo v naslednjem:

GOSPODJE POSLANCI!

Oglasil sem se k besedi, da spregovorim svoj prvi javni govor v italijanskem jeziku. Italijansčina ni moj materin jezik, v nobeni ljudski ali srednji šoli se nisem učil italijansčine. (Poslanci gledajo radovedno. Podminister Finzi, ki sedi na vladni klopi vpraša Musolinija, kdo je govornik. — »Besednjak, Slovenec«.)

V rimski parlament me je poslalo ljudstvo, ki prebiva na skrajni meji države, ljudstvo, čigar jezik, čigar značaj in zgodovina so povsem neznani velikanski večini, da ne rečem celoti zbornice. (Meddijo na desnici.)

NAŠEGA NARODA NE POZNAJO.

Kar me je ob priходу v Rim najbolj osupnilo, je bilo ravno popolno nepoznanje našega naroda povsod, kjer sem se predstavil za Slovenca. Zanimljivo se mi celo zamejalo za Nemca, ker so mislili, da je Nemec in Slovenec ista stvar. Nisem se našel človeka, ki bi bil poučen o razmerah, v katerih živi naše ljudstvo, in o zahtevah, ki jih imajo Slovenci in Hrvatje v Italiji. (Mussolini nasloni glavo na roko, gleda proti govorniku in pazno posluša.) Sploh se nisem naletel na osebo, ki bi se zavedala nalog, katere imajo naše manjšine v okviru splošne državne politike.

KAJ SI MISLI VEČINA O SLOVENCIH IN HRVATIH?

Večina poslancev si predstavlja pri besedi Slovenec in Hrvat par stotisoč oseb tujega jezika, ki prebivajo v vaseh Soške doline, na Kraški planoti in na vinorodnih gričih Istre, ljudstvo, ki je radi svojega majhnega števila za politično življenje države brez vsakega pomena.

Vprašanje slovensko-hrvatskega ljudstva v Italiji je v očeh vseh italijanskih politikov tako drebno, tako majhno in postransko, da se zgubi v nič pred ostalimi velikimi vprašanji, ki gibljejo danes politiko države.

NALOGA NAŠIH POSLANCEV.

Slovenski in hrvatski volilci so nas poslali v Rim, da zastopamo v parlamentu življenske interese našega naroda, čigar jezik, zgodovinski običaji so povsem drugačni od ostalih dežel v državi. To je naša naloga! Ne vem, iz katerega razloga naj

ne tiče samo interesov našega naroda, marveč najvišjih interesov države in razvoja laške državne politike sploh.

Moj govor ima namen, da predloži veliko važnost manjšinske politike za poslanstvo, ki ga ima Italija v svetu.

GRE ZA VAŠE LASTNE KORISTI.

Ko je vladajoča stranka stopila v politično življenje države, je proglasila za najvišji cilj ustanovitve imperija, kar je v ustih gotovih ljudi in na straneh gotovih časopisov le izraz pretiranega nacionalizma. Toda to gibanje ima neko podlago v GOSPODARSKEM IN SOCIALNEM položaju države. (Ploskanje na desnici! Republikanci na levi in sardinski poslanec Lušni: »Le počakajte, čiste videljak vam poreče na koncu«.)

Italijanski narod ima preobličje delavskega ljudstva, tako da so meje pretesne. Druge države uvažajo delovne moči. Italija pa ne ve, kam bi z njimi. Ako bi Italija ne našla za izseljenje odloka v druge države, bi se morala preoblikovati v tujino. Dejstvo, da živi okrog 40 milijonov ljudi na ozemlju, ki meri samo 310.000 štirjaskih kilometrov z 62.000 kilometri ravnine, da silno misliti.

Nobena država v Evropi nima kaj podobnega. In vsako leto se pomnoži prebivalstvo za 200 tisoč oseb. Kam z njimi?

Milioni laških delavcev bogatijo tujino, kjer služijo tujemu kapitalu. Naravno, da poskuša država vsa sredstva, da bi poskrbela svojim sinovom stalnega kruha.

KAKO REŠUJE KAPITALIZEM TAKA VPRAŠANJA?

V moderni kapitalistični družbi je običajno sredstvo, s katerim pride država do novih gospodarskih virov, zavojevanje novih kolonij. Kapitalistični razvoj goni vse velike države na to pot. (Nemčija, Francija, Anglija, Amerika, Japonsko, glej celo malo Belgijo in Holandsko in druge. Op. uredništva.) Tembolj silna postane težnja v deželah, ki se dušijo od preobilice delovnih sil, posebno če obstoje istočasno v Evropi druge kapitalistične države tehnološke, ki vsled svojega maloštevilnega prebivalstva nimajo absolutne potrebe kolonijalnih posestov. Gibanje za imperij ima torej podlago v gospodarskih potrebah in v razvoju modernega kapitalizma.

BESEDA FAŠISTOM!

Vi gospodje (Besednjak pokaže z roko na fašistovsko večino zbornice) ste trdno prepričani, da se bo naša razširila. Vživeti se hočem v položaj in zato vam rečem: da bi prišli s tem v dotik s svojim plemenom. Vi bi morali u-

pravljati ljudi, ki govorijo drug jezik, ki imajo drug značaj, drugo zgodovino, druge običaje. Večkrat in najtežja stvar se priobčati nove pokrajine, najtežja in najvažnejša naloga je dobro upravitelj tuje prebivalstvo in ga pridobiti zase.

Za tako politiko je treba imeti mnogo sposobnosti, da se pridobijo le s časom in na podlagi dolga in hudih izkušenj.

Z aneksijo novih pokrajin je prišla Italija prvič v stik z ljudstvom, ki je kulturno zelo razvito in ima drugo posebno narodno zavest.

MI NISMO REZIJA!

Italija nima na tem polju prav nobenega izkustva, zakaj Slovenci in Rezijski, ki so bili anektirani leta 1866, niso imeli sploh nobene narodne zavesti in zato se razlikujejo popolnoma od Slovencev in Hrvatov naših časov. Polstoletje, ki je sledilo letu 1866, je prineslo slovenskemu ljudstvu NARODNO, KULTURNO IN LITERARNO PREROJENJE! V tem polstoletju se je slovenska duševnost tako globoko spremenila in prekrasila,

da tuje ljudstvo. Zato trdim: narodne manjšine na Primorskem in v Padižju so postavile Italijo pred popolnoma nove in doslej neznane naloge. Italija bo morala dokazati v Julijski Krajini, je li SPOSOBNA UPRAVLJATI TUJA PLEMENA.

V Julijski Krajini se ne odloča le dobrobit slovensko-hrvatskega ljudstva, temveč veliki interesi države. Vprašanje narodnih manjšin postane v tej luči eden največjih in najvažnejših problemov Italije. Sadeloval bi rad, da bi se stvorila v Italiji zavest, da je treba obravnavati vprašanje naših narodnih manjšin z najbolj širokih vidikov. Mala, toda lepa zemlja, na kateri biva daleč na severu naše ljudstvo, bi postala lahko visoka šola politične modrosti za italijanske politike in upravitelje.

KAKŠNA JE NALOGA VLADE V NAŠIH KRAJIH?

V luči teh idej se vprašam: kakšna je bila in kakšna je politika vlade nasproti slovensko-hrvatski manjšini na Primorskem?

Da bo moj govor jasen, moram povedati, kakšna je glavna politična naloga vladnih oblastev na našem ozemlju. Zunanja moč in suvereniteta italijanske države je v naših krajih popolna in nihče se ji ne upira. Ljudstvo izpolnjuje zakone, plačuje redno in točno davke, pošilja svoje sinove v vojaško službo. S pomočjo prefektov in podprefektov, davkarjev in sodnih skrbi vlada, da se izvršujejo zakoni.

Ko bi bilo tako ZUNANJE vladanje našega ljudstva najvišji cilj politike napram slovanski manjšini, bi lahko rekli, da je vlada svoje

naloge že izvršila in da nima nobene naloge več v naših krajih.

BITI HOČEMO SVOBODNI IZVAJLANI.

Toda po moji misli je najvažnejša naloga vlade druga: Italija mora slediti, da poteone Slovence in Hrvatce duševno nase. Vlada se mora potruditi, da soreneni Slovence in Hrvatce v zadovoljne državljane. Če se ne posreči vladi pridobiti srca našega ljudstva, je VSAKO ZUNANJE VLADANJE BREZ POMENA. Ko se bo ljudstvo samo od sebe (ne s silo, op. ur.) približalo državi, in šele ko se bo čutil v mejah države SVOBODNO in ZADOLVOLJNO, šele tedaj postane Italija, da je dosegla svoj najvišji cilj v Julijski Krajini.

O SOLI IN SODNIJAH DRUGIE

Kako je skušala vlada doslej doseči ta svoj cilj?

Dovolite mi, da govorim odkrito in povem brez ovinkov, kar mislim. Hotel sem danes govoriti o šolski politiki ministra Gentileja, o sodni politiki ministra Oviglia, imel sem namen govoriti o politiki ministrstva za notranje zadeve, toda sklenil sem, da to za sedaj opustim, ker bom govoril o tem prihodnjic. Omejiti se hočem samo na državnozbornsko volitve 6. aprila.

Me ne in poslanca Wilfana je ob začetku volilne borbe sprejel ministrski predsednik.

Gospod Mussolini je tedaj pokazal, da razume dobro, kakšen vpliv bo imel potek volilnega boja na razpoloženje narodne manjšine v Julijski Krajini.

OBLJUBE, KI SE NISO IZVRŠILE.

Dal nama je jasna in točna zagotovila, da se bo volilna borba v naših krajih vršila v POPOLNI SVOBODI. Naročil nama je celo, naj naznaniva njemu osebno vsako nasilje, da ga, če je mogoče, prepreči ali pa zatre. Vrnila sva se polna zaupanja domov in naznanila ljudstvu veselo novico. (Mussolini in vsi poslanci napeto poslušajo.) Naše časopisje je priobčilo zagotovila ministrskega predsednika in je pozvalo prebivalstvo, naj trdno veruje besedi Mussolinija.

Ministrski predsednik je mož, ki drži, kar obljubi, in ima ugleda in moči dovolj, da prisili svoje ljudi k spoštovanju svoje volje.

Tako je pisalo časopisje, tako so ponavljali naši govorniki na vseh shodih in sestankih, ki so se vršili med našim ljudstvom. Kmetje so nam verovali in prvič po nastopu Mussolinijeve vlade so gledali stotisoči Hrvatov in Slovencev z zaupanjem v ministrskega predsednika, misleč, da je on zaščitnik njihove svobode.

Kaj se je pa v resnici zgodilo v Julijski Krajini?

dan 6. aprila v Istri in celokupna volilna borba na Goriškem pomeni silno žalostno poglavje v življenju našega ljudstva. Nimam strahu povedati vse resnice o volitvah v naših krajih. Kar se je zgodilo pri nas za časa volilne borbe, pomeni OČITEN UPOR PROTI ukazom ministrskega predsednika, organiziran od krajinah oblastev in domačega fašizma. (Krik in hrup na desnici.)

Pisenti maha in vpije, a ga ni mogoče razumeti.

Istrski faš. poslanec **MRAC** plane s svojega sedeža, se pozone sredi zbornice in vpije ves iz sebe z dvignjeno roko proti poslancu Besednjaku: »Prva nasilstva ste zakrivali vi! Ni mogoče spremeniti v enem letu duševnosti, ki ste si jo ustvarili v tridesetih letih!»

Predsednik zbornice Rocco maha z zvonce in kliče na red. Obrne se proti poslancu Mrachu, a ne more izgovoriti njegovega imena. Končno se mu posreči: »Mrak, poslanec Mrak, ne prekinjajte govornika, in Vi poslanec Besednjak nadaljujte!»

BESEDNJAK: »Sklenil sem, da spregovorim v tej zbornici vse, kar mislim povedati, tudi če bi me morali nesti ven!»

Glasovi: »Ne! Ne! Vi pretiravate!»

BESEDNJAK: Mesto svobode smo imeli nasilstva in nezakonitosti

naših list so odstranjevali od volilnih komisij, družinske očete in mladeniče so pretepali, v nekaterih krajih se je vršil volilni boj med streli pušk, v bolnišnicah smo imeli svoje ranjence.

SLIKA UMRLEGA ŠTRANCARJA! CARJA!

In da ne bodo mislili gospodje poslanci, da lažem, izjavljam, da se je vršil v dneh slavnostne otvoritve parlamenta v Vipavski dolini pogreb prvega slovenskega političnega mučenika na Goriškem. (Krik in ropot na desnici! Socialisti in republikanci in komunisti pritrujejo.)

Mrak: »Mi imamo toliko mučnikov!

BESEDNJAK: Medtem ko sem se vozil v Rim, so pokopavali delavca Antona Štrancarja, ki je umrl od krogel, ki jo je dobil na volilnem shodu v Ajdovščini. Par tisoč kmetov in belo oblečena dekleta so sledili jokaje žalnemu sprevodu in izročili zemlji smrtne preostanke Antona Štrancarja, ki je dal svoje življenje za naš narod.

In da ne bo mislila zbornica, da lažem, si dovolim izročiti ministrskemu predsedniku sliko mrtvega.

Poslanec Besednjak zapusti svoj sedež in koraka ob splošni pozornosti k vladni klopi, kjer izroči predsedniku Mussoliniju sliko mrtvega Štrancarja. Anton Štrancar je naslikan na paroh z odprtimi očmi.

Slika Antona Štrancarja — Umrl 29. maja 1921. v bolnici gor. usmil. bratov

Mussolini pogleda sliko in reče poslancu Besednjaku: »Saj ste sami v enem delu govora priznali, da se je vršil volilni boj v polni svobodi in Vi veste, da so Slovenci in Hrvati parkrat ubili več fašistov v Istri in v drugih krajih. (Na desnici nekateri ploskajo.)

BESEDNJAK (stojaje nasproti Mussoliniju): »Goverim o volitvah 6. aprila! Svobodo sem pa priznal le za volilne SHODE V Istri in za tržaško pokrajino.

Mussolini molči in Besednjak se vrne na levo k svojemu sedežu ter nadaljuje:

Goriški Slovenci ne poznajo v vsej svoji politični zgodovini niti enega slučaja, kjer bi bil kdo v političnih borbah pustil svoje življenje. V času, ko je naše ljudstvo mislilo, da ima v Mussoliniju mogočnega zaščitnika svoje svobode, smo dobili goriški Slovenci prvega političnega mučenika!

Mussolini: »V Avstriji jih niste

imeli za naše prebivalstvo beseda načelnika vlade. Mi, ki smo bili pri tem tudi prizadeti, smo odločno ODKLONILI misel, da bi bil Mussolini z nami neiskren. Vem gotovo, da je ministrski predsednik izdal različna navodila v zaščito našega ljudstva. Njegova dobra vera je izven dvoma. To smo izjavili v našem časopisju in razočaranemu ljudstvu smo jasno povedali, da so se podrejeni organi uprli radi osebnih koristi ukazom Mussolinija. Toda tudi ta razloga vpliva zelo škodljivo na duševnost našega ljudstva! Ugled ministrskega predsednika je med našimi množicami porušen.

Na tak način delujejo podrejeni organi naših krajev, da bi duševno in moralno pridobili narod zase. Mesto, da bi se spletale vezi prijateljstva in sodelovanja med obema plemenoma, se dviga v naših krajih vedno višje zid ločitve.

Mussolini: »Ki ste ga ustvarili vi!»

HITER ODGOVOR!

BESEDNJAK: Kdor se hoče o tem prepričati, naj pregleda samo izid volitev v naših krajih. V znak protesta so glasovali pri nas ljudje za komuniste (Hrup!) Pri zadnjih volitvah je imela komunistična stranka v Julijski Krajini nad 20 tisoč glasov, od katerih je več ko polovica slovanskih. Za komuniste so glasovali pri nas kraji, kjer ni nobenega delavca, kjer ni bila nikdar nobena komunistična organizacija, kjer ni bilo nobenega komunističnega shoda...

Komunistični poslanci: »Za nas agitira vladal!»

BESEDNJAK: »kamor ni prišel noben komunistični časopis. Veliko število komunističnih glasov, ki so jih oddali NAŠI KMEČKI POSESTNIKI, pomenijo le protest proti razmeram v naših krajih.

Tržaški poslanec Banelli zavpije na vse grlo: »To je protest proti Italiji!« (Hrup.)

Predsednik parlamenta: »Poslanec Banelli ne zabite, da ste tajnik zbornice. Pridite sem na klop predsedništva.« (Poslanci se smejejo.)

BESEDNJAK: »Prepričan sem, da se bo morala politika vlade napram slov. manjšinam ravnati po vedno širših vidikih, kajti dokazal sem, da gre pri tem tudi za splošne interese države.

Prosim v imenu slovensko-hrvatskega ljudstva predsednika Mussolinija, da bi obrnil svojo osebno skrb in zanimanje na razmere v naših krajih.

Mussolini: To sem že storil, kakor veste, glede zadrug in v drugih stvarih.

BESEDNJAK: Se vam zahvaljujem, želimo pa še večje zanimanje.

To ne bo le v korist naši narodni manjšini, temveč bo povzdignilo politični ugled in moralno moč Italije, kateri želim lepo in veliko prihodnost.

Mussolini nagne glavo, na levo ploskajo, govorniku častitajo bližnji poslanci.

Govor poslanca Wilfana.

Poslanec Wilfan ni dobil besede med govorniki, zato je v smislu parlamentarnih običajev stavil predlog, ki ga je potem obširno utemeljil. Predlog se je glasil:

»Zbornica poziva vlado, naj da podrobno, točno in popolno poročilo o vseh zakonodajnih in upravnih merah, ki so bile ukrenjene od premirja dalje glede drugorodnih manjšin novih pokrajin, posebno na šolskem polju in pa v zadevi rabe njihovih jezikov v javni upravi in na sodiščih, poziva dalje vlado, naj opredeli smernice, na katerih so dejanski ravna v svojem delovanju z ozirom na omenjene narodne manjšine.«

Častiti tovariši!

Smatral sem za koristno predložiti ta dnevni red, kateri, dopolnjuje to, kar je že rekel tovariš Besednjak, kaže po mojem skromnem mnenju pot ali bolje prvi korak po poti, ki bi ji morala vlada slediti, da se pride do rešitve vprašanja manjšin druge narodnosti.

Tovariš Besednjak je dokazal v svojem govoru važnost tega vprašanja tudi in poglavitno s stališča, ki je bližje nazorom in stremljenjem večine. In v tem mu je ta poslednja pritrjevala.

Človečanska važnost našega vprašanja.

To zadostuje, da sem oproščen obveze, da bi moral še upravičevati objektivno ugotovitev, ki jo bom napravil. V kronskem govoru se namreč to tako važno vprašanje niti ne omenja, a še manj se seveda označajo smernice vlade za njega rešitev in jaz mislim, da morem ugotoviti v tem občutno praznino svečane listine, s katero se je otvorila nova zakonodajna doba.

Ta praznina se mi zdi bolj čutna iz sledečega razloga: d politika napram manjšinam dr.

narodnosti lahko promatra tudi s stališča kolonizacijskega poskusa carske Italije, ima vendar ta politika tudi sama po sebi, brez oziroma take eventualnosti ali potrebe svojo neposredno, notranjo, moralno, civilizacijsko in človečansko važnost, a na drugi strani tudi gotovo funkcijo v mednarodni politiki.

Glede te poslednje smeri se bom omejil le na to, kar sem enostavno omenil.

Naj mi bo pa dovoljeno poudariti z malo besedami veliko civilizacijsko in človečansko važnost, ki se mora priznati našemu vprašanju, vzlic temu da gre za manjšine, ki so številno neznatne, ako jih enostavno primerjamo s 40 milijoni Italijanov, kakor to navadno delajo nekateri ter prihajajo tako do zaključkov, ki so popolnoma napačni.

Ne primerjajte številke!

Častiti tovariši! Eno je protistavljanje dveh števil na papirju, a nekaj drugega je sožitje dveh elementov različne narodnosti v isti deželi: eno je primerjanje statističnih podatkov, ki se nanašajo na obsežno ozemlje države, drugo so vsakdanji, neprestani, zajemni odnosi državljanz različne narodnosti med njimi samimi ter med njimi in javno upravo njihovem stvarnem sožitju v okviru občine, pokrajine in dežele, naj bo tudi v praktičnih krajevnih časovnih mejah. Ko tvorijo drugi jezik ne san

vse ostalo ozemlje države, včevši tudi dežele, ki so oddaljene od krajev, kjer stanuje živeli druge narodnosti, na stotine in tisoče kilometrov.

Pravica do ohranitve in razvijanja lastnega etničnega, plemenskega, jezikovnega in kulturnega značaja — pravica, ki je sicer podlaga narodnostnega načela, posebnega po zgodovini italijanskega risorgimenta — ta elementarna pravica se narodnim življenjem, vključenim v narodno državo, ki ni njehova, vsaj ne more odreči. In sicer brez ozira na to, ali se nahajajo nasproti pet-, deset- ali stotilijon-skim večinam. Kajti tu gre za pravico do obstanka, ki ima svoj razlog v obstanku samem ravno tako, kakor se spoštuje in ščiti življenje posameznih oseb.

Nasha pravica ni v nasprotju z državo.

In ta pravica do obstanka se, častiti tovariši, toliko z ene kolikor z druge strani da spraviti v sklad, toliko ena kolikor druga stran jo morata znati spraviti v sklad s pravico enotne narodne države in posebnosti tudi z zahtevami nadvlade njenega uradnega jezika, ne da bi se pri tem zahtevalo glede manjšine, da naj se obrazuje nekaka država v državi, niti da bi večina vsrkala manjšino ali jo asimilirala, — kakor se glasi tehnični izraz, ki daje mesto dvomnostim in se morada radi tega pogostoma še raje rabi.

Ako se je pred kratkim reklo od zelo poklicane strani, da je ohranitev italijanske manjšine na ozemlju neke sosedne države v skupnem interesu obeh sosednjih držav, se jaz, ne da bi hotel pri tem namigovati na analogije, ki ali niso nikdar popolne ali jih ne gre poudarjati ob tej priliki, ne obotavljam, da je ohranitev slovenske manjšine, ki bi bila zadovoljena v potrebah svojega lastnega življenja, kolikor gre za njene plemenske, jezikovne in kulturne posebnosti, v eminentnem interesu Italije z ozirom na miren in ploden razvoj naše obmejne dežele, toda predvsem pa z ozirom na pravico do države, ki bi nastala za Italijo in ki bi morala biti nad vsako carsko slavo, da velikodušni italijanski narod izvršuje civilizacijsko in človeško dolžnost napram majhni in neškodljivi manjšini, ki je bila vključena v državo.

Beseda Mussoliniju!

Ob priliki, ki je za mojo skromno sebo zelo znamenita, ko mi je bila proti koncu meseca novembra 1922. dana prvič možnost govoriti z nami o naših vprašanjih, in ko ste mi Vi izrazili svojo osebno gotovost, da bo italijanski narod asimilirati tudi nove manjšine, ki so prišle v njegov sestav, sem Vam odgovoril dve stvari: da bi Italija spričo te gotovosti, ki pa je jaz priznavam, prav lahko dala manjšinam vse možnosti obstoja in razvoja in da mi Slovani, novi državljani Italije, sicer ne zahtevajo drugega, nego da bi se nam dogodilo v Italiji, sprejemajoč temtako dovršeno dejstvo, to zahtevajo ob enem, kar je pomembno in primerno za naš obstoj in napredek na vseh poljih kulturnega življenja. In ko sem Vam spomnil, in sicer tudi v prisotnosti, kar sem že prej rekel

pritožbe in zahteve na upravnem, gospodarskem, socialnem, kulturnem in jezikovnem polju.

Ne odločajte o nas brez nas!

Od tedaj je preteklo več nego poldrugo leto in če bi danes, častiti Mussolini, zahtevali od mene, naj Vam vnovič obrazložim položaj slovenske manjšine v Italiji, bi moral skoraj vse stvari, ki sem jih že rekel in napisal, zopet ponoviti in se dodati — marsikaj. Za sedaj ne bom tega storil tu v zbornici, ker upam, da končno pride do tega, kar smo mi vedno zahtevali, da bi se namreč v vprašanju manjšin druge narodnosti odločalo, naj bo makar tudi proti njim, toda ne prej, nego se ni njihovim zakonitim pristinim in svobodnim zastopnikom dala primerna prilika, da se tozadevno izrazijo in da razpravljajo o razlogih in vsebini vladnih odločitev, ki se nameravajo ukreiniti.

Vlada pa bi se ne smela ustaviti pri tej točki in to upravičuje moj dnevni red: čim priznata ena in druga stran, bodisi z istovetnih ali različnih vidikov, ogromno važnost

vprašanja, je dolžnost vlade, da vzame inicijativo v svoje roke, da zbere vse zakonodajno in upravno gradivo, v katerem se bo zrealiziralo ravnanje z manjšinami v novih pokrajinah od premirja, oziroma zasedbe in potem od aneksije dalje; da stavi to gradivo pred zbornico in da označi končno, in sicer ne v frazeološki, temveč v jasni, stvarni in praktični obliki smernice za pravično in primerno rešitev tega vprašanja, ki mora biti na srečo vsem, ki hočejo javni blagor, rešitev, pri kateri bi sodelovalo ne samo par ministrov in nekoliko poslancev, temveč vsi prizadeti činitelji pod nadzorstvom in z odobrenjem narodnega zastopstva samega.

Skrčimo vprašanje manjšin drugih narodnosti na obseg in bistvo problema, ki je predvsem tehničen, in rešimo ga na podlagi tehničnih kriterijev: evo pot, ki vodi k cilju, k zaželenemu pobratenju posameznih plemen v novih pokrajinah na podlagi medsebojnega odkritosrčnega spoštovanja.

Govor poslanca Wilfana je zbornica pozorno poslušala.

italijanske, katerim bi se morali podvreči slovenski učitelji v smislu min. odloka z dne 10. jan. 1924, je šolsko skrbništvo v Trstu odgovorilo s pismom — 27. pr. m., št. 6475 — kakor sledi: „Kand., ki so z uspehom napravili izpit iz italijanske kot predmet na tukajšnjim učiteljskem, so oproščeni izpita iz italijanske, ki ga zahteva člen 29. odloka 10. jan. 1924, medtem ko se morajo vsi oni podvreči imenovanemu izpitu, ki so napravili izpit iz italijanske le kot kulturni jezik.“

Razgovor Besednjaka z Mussolinijem.

Glasilo tirolskih Nemcev »Der Landsmann« poroča: »Mussolini, na katerega so izvajanja poslanca Besednjaka napravila vsekkor vtis, je po govoru z njim razpravljaj in mu obljubil, da se bo na poseben način zavzel za vprašanje narodnih manjšin.«

Ta vest odgovarja resnici. O politično važnem razgovoru med Mussolinijem in Besednjakom bomo poročali v prihodnji številki, ker danes nimamo prostora.

RIJAVEČEV KONCERT.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi v soboto, dne 14. junija ob 20.30 v dvorani Trgovskega doma koncert, na katerem nastopi naš domačin g. Josip Rijavec, ki je sedaj član beograjske opere, s sledečim vzporedom: 1. Hatze: Da sem bogat; 2. Lajovic: Mesec v izbi; 3. Lajovic: Pesem starca; 4. Serenada; 5. Puccini: Arija iz opere Tosca (1 akt); 6. Arija iz opere Tosca (3. akt); 7. Puccini: Gianni Schicchi; 8. B. Ipavec: Pozabil sem mnogokaj, deklet; 9. Prochaska: Zvezde žarijo; 10. G. Verdi: Arija iz opere Aida. — Pri klavirju g. Srečko Humar. Predprodaja vstopnic v Narodni knjigarni Via Carducci 7. — Rijavec je ponovno nastopil v Trgovskem domu že pred vojno in ga ima vsakdo, ki se je udeležil njegovih koncertov, v zelo dobrem spominu. Danes je šel v svoji umetnosti za nekoliko stopinj višje in njegovo ime je znano ne samo pri nas in v Jugoslaviji, marveč tudi na Dunaju, na Čehoslovaškem, v Nemčiji in od lanskega leta sem, ko je nastopil o priliki učiteljskih koncertov v Benetkah in v Bolonji, tudi v Italiji. Odveč bi bilo delati reklamo za takega pevca. Zato smo prepričani, da se udeleži koncerta vsakdo, ki mu razmere le količkaj dopuščajo. Ker je gotovo, da bo na dan koncerta pri blagajni velik naval, nujno priporočamo, da si vsakdo kupi vstopnico že v predprodaji.

Gospodarstvo.

KAJ MISLI VLADA UKRENITI! (Po toči).

V torek se je oglašil poslanec Besednjak pri goriskem podprefektu kom. Nicolottiju, da se pouči o tem, kaj se krajevna oblastva ukrenila v korist kmetovalcev, ki so bili udarjeni po zadnji toči. Podprefekt je rekel, da sta se oglasila pri njem samo dva župana in poročala o storjeni škodi. On se je nato obrnil na videmsko prefekturo ter predlagal, naj se odpišejo davki in da pomoč revnim, ne pa premožnim. Vlada je torej storila že svojo dolžnost.

Poslanec Besednjak ga je zavrnil, da je odpis davkov samo ob sebi razumljiv, ker kjer ni dohodkov, tam ne more biti davkov. Vlada mora storiti mnogo več, kajti škoda je ogromna. Saj je prizadel ravno in predvsem ves vaš okraj! Imamo občine, kjer niso ničene le vse trte, ampak letošnji pridelek. Točo bi lahko dali na vozove, ječmen in kar pokositi, trte so p...

DNEVNE VESTI

Resolucija gor. fašizma proti posl. Besednjaku.

Govor, ki ga je držal poslanec Besednjak v rimskem parlamentu, je goriske fašiste zadel v živo. V Gorici je bila sklicana nemudoma seja fašistovskega odstva, pri kateri so bili navzoči vsi odbojniki. Predsedoval je politični tajnik baron Caprara.

Italijanski časniki poročajo, da je vodstvo vzelo v pretres govor slovenskega poslanca Besednjaka, ki ga je držal 3. junija v rimskem parlamentu, ter sklenilo priobčiti nastopno enoglasno sprejeto resolucijo:

„Goriški fašij se driga proti poslancu Besednjaku, ker je potvoril resničnost okoliščin in dejstev, ki so se odigrali v predvojni dobi v Ajdovščini in ki so bili povzročili 3. aprila t. l. spopad med jugoslovanskimi nacionalisti in faš. skvadrasti samo radi političnega cilja, da bi se vzdržala v drugih krajih živa agitacija proti fašizmu.“

Poslanec Besednjak je žalil v polnem parlamentu lepo vednost goriskega fa-

šizma, ki je v štiriletnih borbah in bitkah dokazal, da je najbolj krepka opora na svetih mejah države in bučen čuvaj stotisoč mrtvih, ki počivajo večni sen ob bregovih Soče; dokazal je pa tudi, da je moder v delih miru, tako da je videl z visokim ponosom na stotine Slovencev pristopiti v stranko in popolnoma slovenski fašji so se ustanovili na njegovem ozemlju. V odgovor na krive trditve poslanca Besednjaka davi goriški fašij proti nebu svoje zahteve, ki poznajo le zmago in so trdno zapisane na neprekršljivi meji domovine. Poslanec Besednjak naj le rige, toda to ne bo zadržalo obmejnega fašizma, da postane vedno bolj trden in močen!“

Razlagati ta fašistovski sklep se nam zdi popolnoma nepotrebno, kajti da je v kričnem nasprotju z resnico, to zna vsa dežela. Shod v Ajdovščini se je vršil 30. marca in ne 3. aprila, kar govori goriški fašij je torej vse izmišljeno.

PRERANA SMRT.

Včeraj v sredo predpoldne je umrla v svetlu let gđ. Nada dr. Slavikova, hčerka g. dr. E. Slavika v Trstu. Pokojnica je pred par leti dovršila medicinske študije in je bila nastavljena kot asistentka v bolnišnici v Trstu. Globoko potrti družini naše sožalje.

VIDEMSKI PREFEKT POJDE!

Časopisje pravi, da je držal preveč s Pisentijem in z videmskim županom Spezzottijem. „Goričani — ne bodo za njim jokali...“

GORISKI PODPREFEKT POJDE TUDI.

Tudi on bo leha za isto boleznijo ko videmski prefekt Nencetti. Slovo od Gorice se bo baje kmalu izvršilo. Prav nič se nam ne bo trgalo sreče od bolečine.

TAKO MINE SLAVA TEGA SVETA.

Vitez peternelli je bil radi svoje politične nesposobnosti odstavljen kot komisar občine Kanal in na njegovo mesto je prišel drug mož. Peternelli je bil pomočni pisar v občinskem uradu Petru na Krasu, kjer živi kot azvalina.

Je vzdignila, še hitreje se je peternellijeva glorijska.

CERKVENA OSKRBNISTVA, POZOR!

Do 30. junija t. l. morajo biti vložene vse prošnje z dotičnimi listinami za vzpostavitev cerkva in izplačilo premičnin. Prošnje morajo biti naslovljene na kr. prefekturo v Trst.

Gledé cerkvenih premičnin izjavlja avv. Fossatti (urad IX) v Trstu: Prošnje vložene pri finančni oblasti v Gorici so veljavne in naj jih finančna oblast tudi čimprej izplača. Mi smo prevzeli samo zidovje cerkva, ne pa njihove premične opreme. Zato se ne sprejemajo prošnje za premičnine vikarskih in kuracijskih cerkva na prefekturi v Trstu.

Na finančni oblasti v Gorici izjavljajo: Ker so vse vikarijske in kuratne cerkve izenačene župnim, se morajo prošnje za cerkv. premičnine poslati na prefekturo v Trst, ki je dolžna poleg vzpostavitve cerkve, skrbeti tudi za njeno premično opremo.

Na vsak način bi bilo najbolje, da se pošlje prepis prošnje z vsemi dokumenti tudi na prefekturo v Trst. Prošnje morajo biti v dvojniki.

F. S.

ZA UCITELJE.

Na vprašanje ravnateljstvo tukajšnjega, katerim bi se morali pod-

gre za velikansko ljudsko nesrečo. Pomislite, da je v Steverjanu samo na enem velikem posestvu vničenih 30 tisoč novih trt. Zadeta je Vipavska dolina, Kras, Goriška okolica, del Brd, del gora, zlasti Kanalsko.

Podprefekt Nicolotti je odvrnil, da ni vedel, da je škoda tako velika. „To se mi zdi silno čudno, saj gre za ljudstvo Vašega okraja. Jaz sem celó v Rimu o tem izvedel.“ Nicolotti: „Zakaj se vendar ljudje sami ne zganijo, prizadej se morajo najprej sami brigati. Jaz nisem bil informiran.“

Po mojem — je odgovoril Besednjak — bi MORALI biti informirani. Ko vzamete komu obrtno dovoljenje, ste prav dobro in natančno o vsem informirani. O toči govore vsi, o njej je pisala „Goriška Straža“, a Vi nič ne veste. — „Nisem čital.“

„Čudno! Mnogokrat veste za najmanjši dopis iz hribov, in kličete urednike na odgovor, tako važnih stvari pa, ki se tičejo gospodarske usode ljudstva, ne berete in ne poznate.“ Nicolotti: „Če se ljudje sami ne brigajo, so oni krivi. Župani bi morali poročati, potem se vlada šele lahko potegne za prebivalstvo.“

„Gospod podprefekt, jaz vidim, da vi ne marate vzeti sam od sebe zadeve v roke. Znam pa, da ste pri razpuščanju občinskih svetov postopali kar sam od sebe in niste čakali, da vas kdo prosi.“

Nicolotti: „To je nekaj drugega! Pri razpuščanju občinskih svetov je šlo za kršitev zakonov, tukaj pa ni bil kršen noben zakon.“

— To je res nekaj drugega, gospod komendant! V enem slučaju je šlo zato, da se ljudstvo udari, v drugem se pa odločajo njegove koristi.

Nicolotti: „Pustite svoje zbadljaje, in povejte, kaj mislite, da je treba napraviti.“

— Predesem je treba preceniti škodo v posameznih občinah. Nato se napravijo centralni vladi predlog: koliko in koliko denarja je treba dati kmetovalcem, da si pomagajo na noge! Če ni škoda natančno ugotovljena, ni mogoče postaviti predlogov in še manj se more podpora pravično razdeliti.

Nicolotti: „Lahko Vi opozorite župane, naj pošljejo poročila o škodi!“

— Jaz nimam vladnega aparata v rokah. Podprefektura naj razpošlje okrožnico vsem občinam in stvar je gotova. Jaz sem bil en popoldan na deželi, pa imam že precejšnjo sliko o škodi.

Nicolotti: „Saj sem Vam vendar že rekel, da sem predlagal odpis davkov in podporo revnim.“

— Ne gre le za to, da dobijo podporo tisti, ki nimajo sedaj ali pa za zimo kruha. Pomisliti moramo, da so kmetje založili v zemljo mnogo denarja, nekateri so si morali denar izposoditi, da so nakupili gnojila itd. Upali so, da jeseni dobe denar za plačilo dolgov in nadaljevanje produkcije. Sedaj pa je vse zgubljeno. Ne gre torej le zato, da dobe reveži kruh, ampak da dobe kmetovalec pomoč, da lahko nadaljujejo v prihodnjem letu svoje gospodarstvo. Trte bodo rodile šele v 2 do 3 letih. Vlada mora vedeti, da ne gre za podpiranje revežev, temveč za reševanje naše poljedelske produkcije, kar je tudi v korist države same.“

Tako se je približno glasil razgovor med poslancem Besednjakom in podprefektom Nicolottijem. Podprefekt je obljubil, da podvzame potrebne korake.

Čakamo na dejanja.

OKROŽNICA

vsem županstvom srednjega govedorejskega ozemlja bivše goriške dežele.

Posebna komisija bo pregledovala ke biki, ki jih hočejo posestniki, ta tujim kravam, sledeče

Dne 13. junija: Trnovo pri Gorici ob 9. uri (pred cerkvijo), Lokve ob 10. uri (pred gostilno F. Winkler), Čepovan ob 11. uri (pri pošti) za Čepovan in Lokovec, Bate ob 14. uri (pred cerkvijo), Grgar ob 15.30 uri (pred županstvom), Solkan ob 16. uri (pri občinski tehtnici).

Dne 14. junija: Kanalski vrh ob 9. uri (pri Gorjupju), Banjšice ob 9.30 uri (pred cerkvijo), Kal ob 10.30 uri (pri gostilni Bratuž), Avče ob 11. uri (pred šolo), Kanal ob 12. uri (pred županstvom), Ročinj ob 14. uri (pri Peršetu), za Ročinj in Ajbo, Deskle ob 15. uri (pred gostilno Zimic), Gorenjpolje ob 16. uri (pri Staniču).

Dne 17. junija: Dol Otlica ob 10. uri (pred gostilno Bizjak na Dolu 118), Lokovec ob 11.30 uri (pred županstvom), Sv. Križ-Cesta ob 13. uri (pri Bonetu) za Ajdovščino in Sv. Križ, Dobravlje ob 14. uri (pred zadružno kletjo) za Skrilje in Velike Žablje, Kamnje ob 15. uri (pri Rebku), Vrtovin ob 15.30 uri (pred cerkvijo), Osek-Vitovlje ob 16.30 uri (pri Remcu-Sv. Lucija 96), Šempas ob 17. uri (pred šolo), Ozeljan ob 11.30 uri (pred cerkvijo).

Dne 18. junija: Mernik ob 9. uri za Kožbano, Hlevnik ob 10. uri (pri Peternelu), Medana ob 11. uri (pred županstvom), Biljana ob 11.30 uri (pred županstvom), Kozana-Vipolže ob 13. uri (pri Skolarisu), Kojško ob 13.30 uri (pred cerkvijo), Steverjan ob 14. uri (pred županstvom), Podgora ob 15. uri (pred županstvom).

Dne 20. junija: Šempeter pri Gorici ob 8. uri (pri grofu Coronini), Vrtojba ob 8.30 uri (pred cerkvijo), Bilje ob 9. uri (pri Cijanju), Renče ob 9.30 uri (na trgu), Vogersko ob 10. uri (pred šolo), Prvačina ob 10.30 uri (pred županstvom), Dornberg ob 11. uri (pred županstvom), Rihemberk ob 12. uri (pri grofurni), Šmarje ob 14. uri (pred gostilno Štubelj), Branica zg. ob 15. uri (pri Čehovinju) za Gabrije.

Dne 21. junija: Stanjel ob 9. uri (pred gostilno Stare), Kobjeglava ob 10. uri (pri Abramju v Tupeljah), Komen ob 11. uri (pred cerkvijo), Gorjansko ob 13. uri, Vojšćica ob 14. uri, Opatjeselo ob 15. uri, Miren ob 16. uri (pred županstvom), Sovodnje ob 16.30 uri (pred cerkvijo).

Županstvom se nalaga, da pozovejo živinorejce, naj priženejo svoje biki pred dopuščevalno komisijo, ki jih bo pregledala in izdala lastnikom sposobnih bikov dopustilne liste.

Županstva naj tudi poskrbijo, da bodo določena dne in ob določeni uri zbrani vsi biki na posebnem, v to od županstva določenem prostoru.

V vsakem prej navedenih krajih, ki so določeni za pregledovanje bikov, mora biti prisoten tudi zastopnik občine.

TRŽNE CENE V GORICI

Dne 12. junija so bile na goriškem trgu sledeče cene: šparglji po 2.60-3 lir, korenje 1-1.20 lir, čebula 1-1.20, naveden fižol 2.40-2.60, koks 3.20-3.60, salata 70 do 90 vinarjev, novi in stari krompir 80 do 90 vin., grah 1 do 1.40, radič 40 do 1.20, špinača 1 do 1.40 lir, fižol v stročju 2.40 do 2.80, vrzote 1.40-1.60, bučice (cukete) 2.80-3.20, črešnje 50 vin. do 1.6 lir, orehi 4 do 6 lir, lešniki 4.50 do 6 lir, maslo 13 do 15 lir, mleko 1 do 1.20 lir, med v satju 8 do 9 lir, ostali med 10 do 12 lir, jajca 50 do 55 vin.

KOLIKO BLAGA JE PRISLO NA GORIŠKI TRG?

Od 6. do 12. junija je prišlo na izvozniki trg: črešnje: 2200 kvintalov v vrednosti 238.150 lir; novega krompirja 145 kvintalov v vrednosti 30.825 lir; špargelj: 49 kvintalov v vrednosti 12.280 lir; graha: 93 kvintalov v vrednosti 11.340 lir; jagod: 3 kvintale v vrednosti 2435 lir; fižola v stročju: 125 kvintalov v vrednosti 32.650 lir.

Za slovenske dijake.

IZPITI NA GORIŠKIH SREDNJIH SOLAH.

A. Učenci, ki hočejo polagati v juliju sprejemni izpit za I. razred gimnazije, tehničnega zavoda (realke), učiteljske in dopolnilne šole (scuola complementare), naj pošljejo najkasneje do 15. junija t. l. na ravnateljstvo šole, ki si jo izberejo sledeče listine:

1. prošnjo (na kolekovanem papirju za 1 L), podpisano od očeta, oz. njegovega namestnika;

2. krstni list (pravilno kolekovan);

3. spričevalo o osebni istovetnosti (certificato d'identità personale); zadostuje slika s potrdilom in pečatom županstva;

4. zadnje šolsko spričevalo ali dokazilo zasebno izvršenih študijev;

5. potrdilo županstva o slovenski narodnosti učenca (certificato di nazionalità slovena). To potrdilo je zelo važno, kajti po najnovejšem odloku ministerstva so vsi dijaki slovenske in nemške narodnosti oproščeni vseh šolskih pristojbin (pristojbine za izpite, vpisnine, šolnine in pristojbine za telesno vzgojo). Zato naj si ga vsak dijak pravočasno priskrbi pri pristojnem županstvu.

6. Vojni sirote (to so: sinovi v vojni padli ali vsled vojne umrlih očetov, dalje sinovi vojnih pohabljenec, v vojni pogrešanih, sinovi vojnih ujetnikov, za delo nesposobnih vsled ran ali bolezni pridobljenih v vojni) imajo poleg ugodnosti oproščanja vseh pristojbin tudi to, da jim ni treba kolekovati nobene goroznačene listine.

B. Dijaki, ki želijo polagati izpite za vse druge razrede srednjih šol (II-VIII. na gimnaziji in realci, II-VII. na učiteljski, II-III. na dopolnilni šoli), naj pošljejo poleg omenjenih listin pod točko A tudi potrdilo o bivališču družine, oziroma javnega ali zasebnega zavoda, v katerem bivajo; kandidati za sprejem na učiteljske morajo priložiti tudi zdravniško spričevalo. Rok za vlaganje prošenj do 15. junija.

SLOVENSKI DIJAKI,

ki obiskujejo kako srednjo šolo, (gimnazijo, licej, tehnični zavod, učiteljske, dopolnilno šolo, ter trgovsko šolo) naj si takoj priskrbijo na pristojnem županstvu potrdilo o slovenski narodnosti (certificato di nazionalità slovena) ter naj ga oddajo ravnateljstvu svoje šole, ker bodo na podlagi tega potrdila prejeli nazaj vse šolske pristojbine za š. l. 1923-24.

SREDNJEŠOLSKI IZPITI V JULIJU 1924 NA KR. TEHNIČNEM ZAVODU V VIDMU.

1. K sprejemnim izpitom za prvi razred nižjega tečaja se lahko javijo oni, ki v tekočem letu izpolnijo deset let. Predložiti morajo do 15. jun. t. l.: 1. tozadevno prošnjo na kolekovanem papirju za 2 L, naslovljeno na ravnateljstvo; 2. krstni list; 3. izkaz o istovetnosti ali kakšno listino, s katero se istovetnost lahko ugotovi (poštna legitimacija, potni list i. t. d.); 4. odrezek poštne nakaznice kot potrdilo, da se je izpitna pristojbina L 60 plačala na naslov „R. Ricevitore del Registro di Udine“.

II. Za sprejemni izpit v prvi razred višjega tečaja je treba predložiti do 15. junija t. l.: 1. in 2. pod I.; 3. izkaz o dovršenih naukih (titolo di studio); 4. odrezek poštne nakaznice kot potrdilo, da se je izpitna pristojbina L 150 plačala na naslov „R. Ricevitore del Registro in Udine“, in potrdilo o vpisu k telovadbi ter plačani pristojbini za telovadbo; 5. izkaz o bivališču učenčeve družine; 6. izkaz o istovetnosti kor pod I.

Privatisti predložijo vse te Dijakom, ki so do zdaj obiskovali

nični zavod v Vidmu, ni treba priložiti listin pod št. 2., 3., 5. in 6.; če so neitalijanske narodnosti, tudi ne potrdilo pod št. 4.

III. Privatisti, ki se javijo k splošnim izpitom (esami di idoneità) za II., III. in IV. razred nižjega tečaja morajo predložiti do 15. junija t. l.:

1., 2., 3. kakor pod II.; 4. odrezek poštne nakaznice kot potrdilo, da se je izpitna pristojbina L 50 plačala na naslov „R. Ricevitore del Registro di Udine“, in potrdilo o vpisu k telovadbi ter plačani pristojbini za telovadbo 5. in 6. kakor pod II.

IZPITI NA KR. UČITELJSKI V TOLMINU.

Ravnateljstvo kr. učiteljske v Tolminu javlja sledeče: 1. Prošnje za sprejemne izpite (esami d'ammissione) v prvi razred nižje ali v prvi razred višje skupine, za sposobnostne izpite (esami d'idoneità), za zrelostne izpite po prejšnjih določbah je treba vložiti najkasneje do 15. junija t. l. 2. Za sprejemne in sposobnostne izpite so potrebne naslednje priloge: a) krstni list; b) izkaz o istovetnosti ali kakšna lista, s katero se istovetnost lahko ugotovi (potni list, poštna legitimacija, dr.); c) zadnje šolsko spričevalo, izkaz o bivališču učenčeve družine, odrezek poštne nakaznice kot potrdilo, da se je izpitna pristojbina (za sprejemne izpite 60 L, za izpite sposobnosti 30 L) plačala na naslov „R. Ricevitore del Registro di Tolmino“ ali potrdilo, da so neitalijanske narodnosti. 3. Prošnje za vse gori navedene izpite spisane na kolekovanem papirju za 1 Liri in naslovljene na ravnateljstvo mora podpisati oče ali njegov postavljeni namestnik. 4. Oni, ki so bili reprobirani pri zrelostnih izpiti, tukajšnjih učiteljskih v zasedanjih š. l. 1922-23, ki imajo pravico do ponavljanja, morajo ponoviti izpit v zasedanjih š. l. 1923-24 v onih predmetih, v katerih niso bili takrat aprobirani. Ako pa so bili v zasedanjih š. l. 1922-23 reprobirani v predmetih, kateri odpadejo po novih določbah, kakor gosti, glasovir, kmetijstvo, ženska ročna dela, se smatrajo kratkomalo za aprobirane že s koncem š. l. 1922-23. Opozarja se, da nova imena odredba oprošča šolskih pristojbin vse one dijake, ki dokažejo s potrdilom merodajne oblasti, da so neitalijanske narodnosti.

UČITELJSKE V TOLMINU.

Učiteljske ima po reformi 4 razrede, nižje in 3 razrede višje skupine. Učenci načet štirih razredov nižje skupine skoraj povsem enak onemu nižjega tehničnega zavoda, tako da se absolvent 4. razreda nižje skupine na učiteljski lahko javi k izpitu ne le 1. razred višje skupine učiteljske, ampak tudi lahko za 1. razred znanstvenih in tehničnih skupin, ki odgovarjajo približno dani višji realni gimnaziji, ali za 1. razred višjih tehničnih zavodov. Razreda nižjih tehničnih zavodov k izpitu za 1. razred višje skupine učiteljske

Slika Antona Strancarja.

Slika Antona Strancarja, ki jo je oddal med svojim govorom posl. Besednjak ministrskemu preds., so si ogledali razen Mussolinija tudi drugi ministri na vladni klopi. Nato je Mussolini spravi sliko v žep.

ZAHVALA.

G. Aug. Ravniku, generalnemu stopniku zavarovalnice L'Unità, rici, Corso V. Em. 28, za